

Het invoeren van een portfolio om het eigenaarschap van de leerling te vergroten op een daltonschool in Amsterdam

Marlene Buckens

Inleiding

- Om de transitie van rapport naar portfolio te kunnen maken is het belangrijk om de visie van de school met betrekking tot het portfolio goed in kaart te brengen. Vanuit deze visie ontstaat een portfolio dat in de praktijk kan worden ingezet en wordt duidelijk hoe het portfolio eruit moet komen te zien en hoe deze dan precies in de praktijk moet worden gebruikt. Hoe het portfolio eruitziet is namelijk afhankelijk van waar je het portfolio voor gebruiken wilt (Wolf & Siu-Runyan, 1996). Echter is het complex om een eenduidige visie te creëren, waaruit het portfolio kan ontstaan.
- Ook vanuit de praktijk is de vraag ontstaan hoe een portfolio eruit moet zien en hoe deze moet worden ingezet, zo ook bij een daltonschool in Amsterdam. De school heeft in het meerjarenplan de wens staan om het rapport te veranderen in een portfolio, wat meer passend is bij het daltononderwijs. Met het portfolio wil de school de leerlingen meer eigenaarschap geven bij hun eigen ontwikkeling.
- Onderzoeksvraag: Hoe kan een portfolio op een daltonschool in Amsterdam ingezet worden als middel om eigenaarschap te vergroten, passend bij de visie van de teamleden?

Tabel 1

De mening van de medewerkers over het invoeren van een portfolio

De mening van de medewerker	Aantal keer benoemd	Percentage
Positief	15	57,69%
Hoeveelheid tijd speelt een grote rol	5	19,23%
Neutraal	4	15,38%
Negatief	2	7,69%

'Ik sta er dubbel in. Ik denk dat het veel werk met zich meebrengt, maar ik denk ook dat het kind beter wordt gezien.'

'Ik sta er negatief tegenover als dit betekent dat het veel extra tijd kost voor de leerkrachten. Ik kom nu al tijd tekort.'

Methode

- Om achter de visie te komen is er gebruik gemaakt van een kwalitatief onderzoek. Er is een vragenlijst met open vragen opgesteld op basis van het onderzoek van Ritzen en Kösters (2001) over verschillende soorten portfolio's en de onderzoeken van Huisman (2003) en Birgin en Baki (2007) over de transitie van rapport naar portfolio. De vragenlijst bestaat uit vier delen: algemene vragen, vragen over de visie, vragen over de vormgeving en vragen over de hantering van het portfolio.
- Er vulden 26 van de 30 teamleden de vragenlijst in. Zij woonden eerst een presentatie over de bevindingen van het theoretisch kader bij, waarna zij via Qualtrics Survey Software de vragenlijst invulden.
- De antwoorden van de teamleden zijn gecodeerd naar begrippen. Deze zijn vervolgens in frequentietabellen gezet, waarna er tijdens een nacontrole is gekeken of alle antwoorden zijn gedekt met de begrippen. Aan de hand van deze resultaten is er een adviesrapport geschreven voor de school.

Resultaten

- Uit de vragenlijst kwam naar voren dat het belangrijkste doel van het portfolio het vergroten van het eigenaarschap van de leerling is.
- Zoals te zien in Tabel 1, zijn de meeste teamleden positief tegenover het invoeren van het portfolio. Daarentegen geeft ongeveer 20% van de teamleden aan dat de hoeveelheid tijd dat het portfolio gaat kosten een grote rol speelt bij het vormen van een mening.
- De teamleden zien een beter beeld van de ontwikkeling, een hogere betrokkenheid van de leerlingen en het vergroten van het eigenaarschap van de leerling dan ook als voordelen. De extra tijd dat het portfolio hen gaat kosten, zien zij dan ook als kanttekening.
- De meeste teamleden (34,61%) zien het portfolio graag op papier en 61,54% van de teamleden kiest voor een combinatie van verschillende soorten portfolio's.
- Volgens alle teamleden moet het portfolio in ieder geval toegankelijk zijn voor de leerkracht en de leerling en 84,62% vindt dat het portfolio voor meerderen toegankelijk moet zijn. Daarbij moeten er gemiddeld 5 begeleidingsgesprekken plaatsvinden ($SD = 2,81$) tussen de leerkracht en de leerling.

Conclusie

- Het grootste deel van de teamleden is positief tegenover het invoeren van een portfolio. Echter blijkt de hoeveelheid tijd dat de teamleden kwijt zijn aan het werken met een portfolio een grote rol te spelen.
- Aangezien het vergroten van het eigenaarschap van de leerling het belangrijkste doel is, is het belangrijk dat het portfolio echt van de leerling wordt. De leerkracht heeft een begeleidende rol en deze moet terug te zien zijn tijdens de begeleidingsgesprekken.
- Bij deze school lijkt een papieren portfolio het best passen, aangezien de leerlingen hier zelf gemakkelijker bij kunnen.
- Een ontwikkelingsgericht portfolio wordt het meest genoemd door de teamleden, echter geven zij ook aan dat het niet teveel tijd moet gaan kosten. Daarom lijkt het starten met een showcase portfolio met daarin de cijfers en reflecties het beste passen.

Literatuur

- Birgin, O., & Baki, A. (2007). The use of portfolio to assess student's performance. *Journal of Turkish science education*, 4(2), 75-90.
- Huisman, J. (2003). *Portfolio sociale competenties*. Cinop. <https://www.bvekenis.nl/wp-content/uploads/documents/13-0125.pdf>
- Ritzen, M. & Kösters, J. (2001). *Combining Different Aims in a Portfolio System: a Web-based Portfolio and the Various Ways in which it can serve the Student*. Association for the Advancement of Computing in Education (AAACE). <https://miekedewaal.nl/professioneel/docu/mentenpf/ritzen-kosters-engels.pdf>
- Wolf, K., & Siu-Runyan, Y. (1996). Portfolio purposes and possibilities. *Journal of Adolescent & Adult Literacy*, 40(1), 30-37.